

Brzozowo Łęg, 12 marca 2025 r.

Pan Rafał Kuciński
Wójt Gminy Dzierzgowo

T. Kościuszki 1
06-520 Dzierzgowo

drogą mailową:
E-MAIL: gmina@dzierzgowo.pl

UWAGI I WNIOSKI

w sprawie planowanej inwestycji „Budowa obiektów inwentarskich do chowu bojlera kurzego na działkach nr ewid. 108 i 109, obręb Brzozowo Łęg, gmina Dzierzgowo”

(Zawiadomienie-Obwieszczenie OŚR.6220.1.2025)

Po zapoznaniu się z dokumentacją inwestora (raportami o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko) składam następujące uwagi i wnioski:

- 1) W wariantcie inwestorskim wybrano maksymalną obsadę brojlerów (zgodnie z BAT brojlerzy powinny być utrzymywane o obsadzie od 14 do 24 ptaków/m²) na 23,5 ptaków/m²; w wariantcie najkorzystniejszym dla środowiska wskaźnik ten wynosi 23 ptaków, przy 24 - w wariantcie alternatywnym, a więc różnice są niewielkie, co świadczy o tym, że różnice między wariantami są pozorne i zbliżone do maksymalnych, a nie minimalnych;
- 2) Różnice między wariantami są pozorne, nie różnią się liczbą kurników, ich lokalizacją na działce, odległością do najbliższych budynków mieszkalnych Brzozowo Łęg, wskaźnik obsady brojlerów jest zbliżony – różnica jednego bojlera na 1m², zużyciem surowców do produkcji, wielkością produkowanych, wysokość komina wentylacyjnego jest w skali całego projektu znikoma;
- 3) Inwestor we wszystkich wariantach raportu wskazał takie samo rozmieszczenie planowanych budynków – 8 kurników i infrastruktury towarzyszącej – z takiego

rozmieszczenia wynika, że inwestor już dziś przewidział II etap inwestycji (podobnie uczynił w fermach w Starym Łączynie i Adamowie);

- 4) Należy wskazać, że kurniki rozmieszczone są bokiem do budynków mieszkalnych Brzozowo Łęg, a zbiornik padłych zwierząt jest posadowiony najbliżej granicy działki od strony Brzozowo Łęg, a tym samym nie wypełnia zaleceń Decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2017/302 z dnia 15 lutego 2017 r. ustanawiająca konkluzje dotyczące najlepszych dostępnych technik (BAT) w odniesieniu do intensywnego chowu drobiu lub świń zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE. Inwestor mógłby zastosować inne rozwiązania z zakresu BAT 12, takie jak: *opracowanie, wdrożenie i regularne poddawania przeglądowi plan zarządzania zapachami; zapewnienie odpowiedniej odległości między gospodarstwem/zespołem urzędzeń a obiektem wrażliwym; skuteczne umieszczanie zewnętrznych barier w celu tworzenia turbulencji w przepływie wylotowego powietrza (np. roślinność), stosowanie żaluzji w otworach wylotowych umieszczonych w niższych partiach ścian, tak aby kierować powietrze wylotowe w stronę podłoża, umiejscowienie osi kalenicy naturalnie wentylowanego budynku poprzecznie w stosunku do dominującego kierunku wiatru*. Inne zalecenia BAT to m.in. *wymuszone suszenie obornika*. Należałoby zadać inwestorowi pytania: czy w budowie, rozbudowie lub modernizacji fermy przewidziano takie rozwiązania; czy w zakresie inwestycji przewidziano montaż czujników amoniaku; czy dobór paszy będzie miał odpowiedni bilans białkowo-aminokwasowym?
- 5) Należy wskazać, że inwestor zakłada możliwość naturalnych „upadków” na poziomie ok. 5 %, ale nie wskazuje, co to znaczy - w wariancie inwestorskim (614 760 szt. brojlerów) będzie to ok. 30 738 padłych zwierząt;
- 6) Inwestor przewidział, że ilość wytworzonego obornika wyniesie 6706 Mg, które wymaga 974,3 ha do ich zagospodarowania na podstawie stosownych umów - należy wskazać, że wywóz tego obornika spowoduje dodatkowy negatywny wpływ na stan zdrowia i komfort życia okolicznych mieszkańców, np. poprzez wzmożony przewóz drogą biegnącą przez wieś; inwestor nie posiada gruntów własnych, a przechowywanie na fermie nie jest brane pod uwagę, jednakże nie wskazano rozwiązania w sytuacji, gdy nie będzie zrealizowany odbiór odchodów brojlerów;
- 7) Brak w raportach odniesienia do negatywnego wpływu budowy, a następnie funkcjonowania fermy na stan dróg gminnych, które poprzez transport ciężkimi pojazdami do/z fermy materiałów budowlanych, paszy, odpadów, zwierząt, padłych brojlerów itp. będą dewastowane, a czasie suszy będzie generowało kurz, zapylenia;
- 8) Inwestor wskazuje wysokość zapotrzebowania na pasze, ale nie wspomina ile paszowozów jest potrzebnych do ich przewozów (jeden paszowóz ma pojemności 20 m³ i dla transportu paszy w wysokości ok. 11 tys. Mg potrzeba ok. 580 przejazdów w skali roku, do tego należy doliczyć ich przejazd powrotny);
- 9) Należy wskazać, że zdaniem ekspertów nieprzyjemny zapach transportu kurzego nawozu utrzymuje się wzdłuż drogi nawet kilka dni, tak samo jak zapach z rowów melioracyjnych dokąd spływa deszczówka z fermy (Jakub Sykurski, „Opinia o

wpływie lokalizacji ferm kurzych na lokalny rynek nieruchomości” - <https://stopfermom.panel-wp.ok.k8s.dance/wp-content/uploads/sites/2/2024/03/Opinia-o-wplywie-lokalizacji-ferm-kurzych-na-lokalny-rynek-nieruchomosci.pdf>);

- 10) Sformułowania typu, że „możliwe jest wykorzystanie posiadanych przez Inwestora gruntów pod inwestycję z zakresu chowu zwierząt bez narażania ludzi na ewentualne uciążliwości z tym związane” (t. VI, s. 8-9), w świetle coraz większej liczby skarg na funkcjonowanie ferm kurzych, badań naukowych jest co najmniej niezasadne, wprowadzające w błąd;
- 11) Wskazanie Raportu, że „Budowa nie powinna oddziaływać na najbliższą zabudowę miejscowości Brzozowo Łęg, w celu ograniczenia oddziaływania robót na najbliższe zabudowania prace z wykorzystaniem ciężkiego sprzętu budowlanego stanowiącego źródło hałasu będą prowadzone poza porą nocną (tj. wyłącznie w godz. 6.00 - 22.00)” nie jest zasadne – z uwagi na wzmożony ruch przez wieś, kurz, hałas od rana do wieczora będzie uciążliwy dla mieszkańców – takie prace powinny być wykonywane w dni powszechne i nie w godzinach wieczornych;
- 12) Inwestor w raportach wskazuje, że inwestycja będzie zlokalizowana w odległości 140 m od najbliższej zabudowy – nie wspomina o tym, że od 2019 r. toczą się prace nad projektem ustawy o minimalnej odległości dla planowanego przedsięwzięcia sektora rolnictwa, którego funkcjonowanie może wiązać się z ryzykiem powstawania uciążliwości zapachowej, które przewidują, że minimalna odległość dla chowu lub hodowli zwierząt w liczbie nie mniejszej niż 210 DJP, wyniesie 270 metrów od zabudowań mieszkalnych, a dla hodowli większej niż 500 DJP co najmniej **500 m**; od 20024 r. Ministerstwo Klimatu i Środowiska kontynuuje prace nad takimi rozwiązaniami prawnymi; badania dowodzą, że bezpośrednie oddziaływanie ferm wielkoprzemysłowych może być uciążliwe w odległości od 300-670 m (Wen Xu, Kun Zheng, Xuejun Liu, Lingmin Meng, Roxana M. Huaitalla, Jianlin Shen, Eberhand Hartung, Eva Gallmann, Marco Roelcke, Fusuo Zhang, 2014. Atmospheric NH3 dynamics at a typical pig farm in China and their implications. 5, 3: 455-463; Heber A. 1997. Protection Distances for Sufficient Dispersion and Dilution of Odor from Swine Buildings. Purdue University. Swine Day Report. <http://www.ansc.purdue.edu/swine/swineday/sday97/psd06-97.htm>.)
- 13) Należy wskazać, że we wstępie raportów wśród „Wytocznych i materiałów uzupełniających” nie zostały przywołane/przytoczone opracowania dotyczące uciążliwości zapachowej ferm kurzych, takie jak: z 2016 r. „Kodeks przeciwdziałania uciążliwości zapachowej” i ekspertyza "Lista substancji i związków chemicznych, które są przyczyną uciążliwości zapachowej", oraz z 2020 r. ekspertyza "Bezpieczne odległości od zabudowań dla przedsięwzięć, których funkcjonowanie wiąże się z ryzykiem powstawania uciążliwości zapachowej", zamieszczone na stronach Ministerstwa Klimatu i Środowiska - <https://www.gov.pl/web/klimat/uciazliwosc-zapachowa>;
- 14) Sformułowania w raportach, że inwestor nie przewiduje wprowadzenia pasa zieleni izolacyjnej, że ferma nie jest zakładem o zwiększonym ryzyku, że ferma nie wpłynie

na krajobraz - wydają się, że są niezasadne, należy zobowiązać inwestora do wprowadzenia pasa zieleni - nasadzeń drzew i krzewów;

- 15) Raport wskazuje, że ferma będzie zatrudniała pracowników, ale nie wskazuje ilu (10-12?) i czy będą preferencje dla mieszkańców wsi Brzozowo Łęg; wydaje się, a na to wskazują różne opinie/ekspertyzy, że nie zatrzyma to procesu wyludniania gminy, wręcz przeciwnie dojdzie do ucieczki mieszkańców zagrożonych chorobami i odorem, ruchem pojazdów;
- 16) Autorzy raportu przy analizie możliwych konfliktów społecznych związanych z planowanym przedsięwzięciem słusznie twierdzą że „Istotą takiego rodzaju konfliktu jest z reguły wybór między dwoma wartościami: dobrem i potrzebami ogółu a interesem prywatnym” (s. 46, tom I), jednakże niesłusznie lokalizują mieszkańców po stronie tylko kierujących się interesem prywatnym. Takim interesem kieruje się inwestor, a nie mieszkańcy, który nie chcą żyć w warunkach odoru i groźby choroby. Jeśli inwestor kierowałby się dobrem i potrzebą ogółu nie realizowałby inwestycji w tak małej odległości od budynków mieszkalnych. Kpiną z mieszkańców – sąsiadów fermy są słowa z raportu, że inwestycja „nie powinna spotkać się z negatywnymi odczuciami mieszkańców miejscowości, w której planowana jest realizacja zamierzenia inwestycyjnego i nie powinna powodować konfliktów społecznych”. Naigrywaniem się z mieszkańców jest stwierdzenie, że „subiektywne odczucia uczestników konfliktu nie związane z rzeczywistym, udowodnionym naruszeniem lub nieprzestrzeganiem obowiązującego prawa, nierzadko zupełnie niezwiązane z przedmiotem ochrony środowiska”. Faktycznie prawo dopuszcza taką możliwość, ale czy to jest sprawiedliwe i słuszne, aby łamać prawa mieszkańców do zdrowego środowiska, do miru domowego zagrożonego odorem, i to przez inwestora nie mieszkającego w pobliżu fermy kurzej i w sytuacji, gdy są znane plany zmiany prawa w tym zakresie. Postrzeganie zagrożeń inwestycji to nie tylko subiektywne odczucia, ale to także badania naukowe, m.in. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z 2023 r., który zbadał wpływ na glebę i wodę fermy liczące tylko pięć kurników. Naukowcy stwierdzili, że ciągłe przebywanie w bezpośrednim sąsiedztwie kurników stanowi duże zagrożenie dla zdrowia człowieka - „W wodzie gruntowej pobranej na głębokości 35 m wykryliśmy siedem leków. Poza tymi odwiertami badaliśmy też wodę kranową – pitną. Analizowaliśmy trzy lokalne ujęcia i w każdym stwierdzaliśmy obecność antybiotyków. Spożywanie wód zanieczyszczonych antybiotykami powoduje przedostawanie się leków do organizmów człowieka i zwierząt. Nawet tak niewielkie stężenia w żywności i wodzie, które nie wywierają wyraźnego działania terapeutycznego, mogą być szkodliwe, szczególnie dla dzieci” („Badacze z UWM sprawdzili, jak intensywna produkcja drobiu wpływa na środowisko” - <https://forumakademickie.pl/badania/badacze-z-uwm-sprawdzili-jak-intensywna-produkcja-drobiu-wplywa-na-srodowisko/>;
- 17) Naigrywaniem się ze zdrowego rozsądku, z mieszkańców wsi jest sformułowanie Raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko - „Ze względu na usytuowanie przedsięwzięcia w granicach wsi (tereny zurbanizowane i uzbrojone w infrastrukturę techniczną), a przy tym poza zwartą zabudową wsi, możliwe jest

wykorzystanie posiadanych przez Inwestora gruntów pod inwestycję z zakresu chowu zwierząt **bez narażania ludzi na ewentualne uciążliwości z tym związane**. Co ważne nastąpi również wykorzystanie nieruchomości w sposób zgodny z jej rolniczym charakterem” (s. 13 Tom VII). Badania naukowe, skargi mieszkańców i stowarzyszeń wskazują, że ferma naraża mieszkańców na uciążliwości. Z kolei nieruchomość inwestora tylko pozornie ma rolniczy charakter, bo jest to produkcja przemysłowa. Jest niezgodna ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dzierzgowo*, w którym nie ma mowy o chowie i hodowli brojlera kurzego w postaci fermy przemysłowej i posadownieniu jej na ziemi przeznaczonej pod *uprawy polowe*;

- 18) Sformułowanie raportu, że „realizacja planowanych obiektów inwentarskich, nie wpłynie niekorzystnie na walory krajobrazu rolniczego” trudno traktować poważnie, bo przecież budynki inwentarskie nie są estetyczne, podobnie jak jeżdżące po drogach paszowozy, pojazdy z pomiotem czy z innymi odpadami;
- 19) Należy zwrócić uwagę, że wybudowanie fermy według planów inwestora narazi jego lub gminę na odszkodowania ze względu za spadek wartości nieruchomości, a także za utracone zdrowie. Wg opinii rzeczoznawcy majątkowego domy w pobliżu dużych ferm drobiu tracą nawet 80% wartości, trudno też je sprzedać, nawet po tak zaniżonej cenie (por. Jakub Sykurski, „Opinia o wpływie lokalizacji ferm kurzych na lokalny rynek nieruchomości” - <https://stopfermom.panel-wp.ok.k8s.dance/wp-content/uploads/sites/2/2024/03/Opinia-o-wplywie-lokalizacji-ferm-kurzych-na-lokalny-rynek-nieruchomosci.pdf>; „Czas na odszkodowania? Fermy drobiu a wartość nieruchomości” - <https://stopfermom.pl/blog/czas-na-odszkodowania-fermy-drobiu-a-wartosc-nieruchomosci>);
- 20) Raporty nie wskazują jaka odległość dzieli planowaną inwestycję od już istniejącej fermy bojlerów w Starym Łączynie – wydaje się, że odległość 5-6 km między fermami jest zbyt mała i zwiększa zagrożenie wystąpienia „grypy ptasiej” (H5N8). Choroba ta zagraża nie tylko populacji drobiu fermowego, ale także dzikim ptakom, a tym samym stwarza groźbę przeniesienia tej choroby na człowieka, co po doświadczeniach pandemii Covid-19 ma istotne znaczenie (por. J. Urbański, „Fermy przemysłowe a zagrożenie epidemiczne i epizootyczne analiza społeczno-ekonomiczna” - <https://stopfermom.panel-wp.ok.k8s.dance/wp-content/uploads/sites/2/2023/02/fermy-przemysowe-a-zagroenie-epidemiczne-i-epizootyczne-3-2.pdf>);
- 21) W materiale pt. „Wyniki inwentaryzacji przyrodniczej dla przedsięwzięcia...” stwierdza się, że przedmiotowe działki przeznaczone na lokalizację fermy kurzej „są w ograniczonym stopniu wykorzystywane przez ptaki, głównie do żerowania”, co jest uproszczeniem, wśród ptaków występujących na tym terenie nie wskazano żurawi, które w dużych ilościach na jesień i wiosną żerują na pozostałościach upraw, np. kukurydzy.

Szanowny Panie Wójcie, wnioskuję, aby podejmując decyzje związane z budową fermy, udzielaniem pozwoleń (decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach inwestycji, a następnie wniosku i uzyskania decyzji w przedmiocie warunków zabudowy), dogłębnie zostały przeanalizowane i ocenione raporty inwestora, ich faktyczną wariantowość (zwłaszcza w zakresie liczby i rozmieszczenia/usytuowania kurników) i rzetelność. Być może będzie to wymagało posłużenia się niezależnym ekspertem w tym zakresie, który np. dokona czy analiza ilości amoniaku powstającego w fermie jest obliczona poprawnie, podobnie jak inne wskaźniki. Pragnę tu wskazać na opracowanie wykonane na zlecenie Urzędu Gminy Leśna Podlaska z dn. 16.04.2020 r. przez Jerzego Kupieca „Ekspertyza dotycząca potencjalnego oddziaływania na środowisko oraz uciążliwości dla otoczenia planowanej fermy drobiu na działce o nr ewid. gr. 258 obręb Bukowice, gmina Leśna Podlaska, powiat bialski, województwo lubelskie” - https://lesnapodlaska.biuletyn.net/fls/bip_pliki/2021_05/BIPF5C18F014839CFZ/EKSPERTYZA_JERZY_KUPIEC_LESNA_PODLASKA_LAST_VERSION_BP.pdf, która szczegółowo wykazała negatywny wpływ fermy kurzej na środowisko i zdrowie ludzi.

Należy także przeprowadzić konsultacje z mieszkańcami Brzozowo Łęg oraz zorganizować spotkanie z inwestorem. Najlepszym rozwiązaniem pojawiającego się problemu z budową i funkcjonowaniem fermy oraz zagrożeniami stąd płynącymi byłaby rezygnacja z realizacji inwestycji. Gdyby się to jednak nie udało, to należy uczynić wszystko, aby spełniała ona wszystkie normy i regulacje prawne oraz techniczne i środowiskowe. Taka inwestycja powinna być ostatnią tego typu w okolicach miejscowości Brzozowo Łęg, aby nie było drugiego jej etapu. Należy przy tym kierować się przede wszystkim zdrowiem mieszkańców, a nie interesem inwestora, który - znając zagrożenia i planowane zmiany prawa - podejmuje ryzyko inwestycji w takiej odległości od budynków mieszkalnych, narażając się na protesty i roszczenia odszkodowawcze. Zanim inwestor rozpocznie inwestycję musi zostać zmodernizowana droga dojazdowa biegnąca przez miejscowość Brzozowo Łęg (poprzez położenie nawierzchni asfaltowej), a także wprowadzone ograniczenia prędkości pojazdów.